

kijkavond
woensdag
23 okt 2019

- **18h35** – ondergang van de **zon**
- **20h40** – passage hoog door het zenit van de kunstmaan **Cosmos 2082 rak.**
- **20h50** – Jupiter gaat onder in het zuid-westen
- de maan is deze avond niet te zien – het is 2 dagen na Laatste Kwartier
- er zijn deze avond geen Iridium flitsen te zien

in de
schemering

- de grote planeet **Jupiter** toont slechts **2** van zijn heldere **4 maantjes** – de 2 andere maantjes bevinden zich ofwel achter de planeet, of in zijn schaduw

ondergaand
west

- **Saturnus**, de fotogenieke planeet met **ring**, staat laag in het zuid-westen
- de **ringen** van Saturnus staan dit jaar **wijd open** – in maart 2025 zullen de ringen als een dun lijntje te zien zijn
- de bolvormige sterrenhopen **M.13 -M.92 -M.58** (Hercules, Lier)
- de 2 extragalactische stelsels **M.81 en M.82** in Ursa Maior (Grote Beer) (noord)
- **M.51, de Whirlpool Galaxy**, in Canes Venatici

doortrekkend
laag zuid

- **M.11 -Wild Duck Cluster** -een prachtige open sterrenhoop onderaan Aquila
- **M.2** – een heldere bolhoop in Aquarius – de bolhoop ligt zo goed als op de equator

hoog aan de
hemel (zenit)

- **Albireo en 61 Cyg** -dubbelsterren met contrasterende kleuren in Cygnus
- de **ringnevel M.57** in Lyra
- **M.27 -de Halternevel** of *Dumbbell nebula* -een planetaire nevel zoals M.57
- **NGC.6543** -een mooie groene planetaire nevel in Draco, tussen Cyg en Umi
- **Achird** -een dubbelster met bruinkleurige begeleider in Cassiopeia (24 Cas)
- **M.15** – een bolvormige sterrenhoop tussen Pegasus en Delphinus
- **M.31 -de grote Andromeda nevel** -één van de vele sterrenstelsels buiten ons eigen melkwegstelsel

opkomend oost

- de **dubbele open sterrenhoop NGC.884 en NGC.869** tussen Cassiopeia en Perseus
- de **Pleiaden (M.45)** in het noord-oosten – een dichtbijgelegen open sterrenhoop
- de heldere circumpolaire ster **Capella**
- de open sterrenhopen **M.36** , **M.37** en **M.38** in de Voerman (Auriga)

nog even
geduld

- de volgende passage van het **ISS** tijdens een kijkavond op woensdag is op 22 januari 2020 – kort na opening van de sterrenwacht
- de planeet **Venus** zien we terug aan de avondhemel vanaf midden november
- **Mercurius** zien we overdag op maandag 11 november over de zon trekken
- in mei 2020 zal **Mercurius** te zien zijn aan de avondhemel
- in 2019 hebben we geen sterbedekking van de maan meer tijdens een kijkavond

goed om weten

- **bolhopen (globular clusters)** zijn bolvormige, compacte clusters van duizenden relatief oude sterren, die in een baan om onze melkweg roteren
- **open sterrenhopen**: deze clusters van relatief jonge sterren bevinden zich binnen ons eigen melkwegstelsel; soms zie je tussen deze sterren nog sporen van de gaswolken waaruit deze sterren gevormd werden
- **gasnevels** zijn ijle gaswolken die we kunnen zien door het zwakke licht dat ze zelf uitstralen of weerkaatsen van nabijgelegen sterren
- in een fase op het einde van haar loopbaan kan een ster via een explosie een deel van haar materie afstoten – deze materie zien we als een schijf of ring rond de ster, vandaar de naam **ringnevel of planetaire nevel**
- via verre **galaxieën** hebben we een beeld van onze eigen **melkweg**
- **de letter M** staat voor de Fransman **Messier**. Hij stelde een lijst samen van heldere nevelachtige objecten aan de hemel. De 110 bezienswaardigheden van deze lijst zijn bijna allen met een eenvoudige amateurtelescoop te vinden
- **NGC** staat voor *New General Catalogue*. Het woord 'nieuw' moet je hier met een korrel zout nemen, de catalogus werd opgesteld in 1888 door J.Dreyer

